

MELIUS PÉTER
ÖSZVEGYÜLT
PREDIKÁTOROK VALLÁSTETELE

1867.

R. M. T.
60.

RMK I. 60.

Hiangzhi:

B_1 in E_4 level very.

A Debreczembe ősz-

VE GYŰLT KERESZTIEN PRAE-

dikatoroknak, igaz es szent irás szerint
valo vallásoc.

1. Az egy valo istenségről.
2. Az szent háromságról.
3. A Christus valo istenségről es hogy örök-
től fogva született istennek fia.
4. Az szent Lélec valo es egyenlő es imadando i-
stenségről.
5. A közbé iarorul.
6. A bűn okairól.
7. A lelkeknek itelet előtt valo heliekről.
8. Az Antichristus Papa szörzésinéc, ostiaianac
meg veteséről, es meg vtalasáról.
9. Az anya szent egyházbeli enklesekről, es egyéb
rend tartásokról.
10. A Tanitoc öltözetiről, a templomokról, auag
a gyülekezet helyéről.
11. A választásról.
12. A Szabad akarat ellen.
13. Az Christus testé éreléről, es ielen voltáról,
14. Az Vr vaczoraia kenyéréről. A Temetés he-
lyéről.

Debreczembe, nyomtatta Török Mihál.

A MAGYAR ORSZÁGI IAMBOR

es keresztyen Aros népnek,ackie Debreczemben,Szom-
badban Kassan es Varadon laknac,Az egy lahtol es le-
houatol,az az,Egy természetű es három külembőző
tulaydonfagu Istentől, az Atyától es a lehoua
Fiutól, kegyelem bekefég: es hivataltokba
valo Istennec áldasa szaporoggyéc
meg,es adassék ti nektec minden
keresztyenneckel, Amen.

TVDOM sokaknac süüőket,es sokaknac vélekő-
deseket, es ítelődket a kereskődő népekről: Mert
hogy az irásis kérkeppen szol felőlőc: Azert hog Istē előt,
ez világ előtis lelkőtőc czendes legyen, a két félē aros
népről szolőc az irásbol, s- azt mondom hog az igaz Isten
szerint valo kalmarfág es kereskődés io, es kedues Isten
előt:Első,mert az io dolgot,az igaz prēdikallást Christus
hasonlittya ahoz,acki az draga Gōngőt kerēsi,s-meg vé
si. A mezőt a benne el reytőt kéntsert meg vési. Soha
Isten a io es lelki dolgot nem hasonlittya ahoz,acki nem
io, Matt.13. Meg tettzie azert hog az igaz kalmarfág ked-
ues az Vrnac.

Masic: Sent Mathe kereskődő fukar vala, Sacheus
kereskődő fukar vala: Ezeckel nyaiaskodott a Christus,
az ő esmeretirē hozta, sőt azt mona,hogy a meg tért fu-
karoc, arosnepc, amaz magokba bizo keuel igazakat
érdemeseket élől vési az vr orszagába, Matth.15. 23.
Luc.14.15.19.

Harmad: Az Szent Pal azt mondgya, hogy minden az
8 hiuatallyaba meg maraggyon, 1 Cor. 7. Sacheust, több
fukorokat, arosnepeket meg térítè Christus, az Aposto-
loc által is Görög országba soc tért meg Ephesomba,
Corintusba, à hol inkább mind arosnepc laktac, de nem
hagyatra el vélec hiuatalokat: hanem czac Mathèual,
ackit Apostolsagra, más hiuatalra hiua.

Negyed: Szent Iakabis így szól: Ne mongyatoc ezt:
Iery ide iery amoda arulni: Hanè Isten hireuel ha Isten
akaria ide megyec arulni, es kereskødni: Iacob. 4.

Ötöd: Isten az ô törvénybe, à vétel nec es adas nac
regulát sabot, Leuit. 25. Hier. 32. A vétel røl es eladas røl
leuelet, regestomot czenáltat Hieremia ssal.

Hatod: 1 Timo. 6. Nagy kereskødés nec mongya az
keres tyen seget, io vgy mond földi testi kereskødés is, de
iob à menyeij es nagyob, ackiuel az égbe gyütunc ken-
czet, Marth. 6. 7.

Heted: Solomon, sokan à keres tyen kyalvoc: es ke-
res tyen népec, az Sido es Görög országba vóltac mint,
3. Reg. 9. 10. meg tettze.

Első: Rendi penig es rugulaia az igaz kereskedés nec
ez, hogy Isten nevébe, Isten tisztességè, az Anya Szent egy-
ház epületirè legyen az kereskedés, Iacob. 4. 1 Cor. 12. 14.

Másic: Hogy ez világi kereskødés ért, alnoklag ért, az
Vrat, es az Vr igeiè halgatasát meg ne vnyya, az Isten
dolgát el ne mulassa, hanem először Isten országát es az ő
igasságát keresse, az Istenét meg adgya: a røuisk, è világi
gond

gond, szorgalmatoslag, futas, a magot az Isten igeiért, meg
ne foicza, hog semmit ne tanulhass, ne értz, se tanetokra,
se segenyekre, se Isten tisztossegerè elö viudknec, mint a
lopo ludas semmit ne adg, czac fösuen legy, magadnac
gyüttz az istennec rebe ne legyen atte gazdagfogodban,
az égbé ne györz, mint ama fösueny beka termelsetüiec,
kicfuttyac è vilagot, Matth. 6. 7. 13. Luc. 8. Mar. 5. Effele-
ket hya az iras ördög törebe esteknec, kic Isten ellen, ha-
missan, az istenè el lopasaua el mulatasaua, félè barat-
tya meg czalasaua akar meg gazdagulni, 1 Timoth. 6.
Apoc. 18. Eze paraznalkodnac a Babiloniai parazna-
ua, èzec baluany imadóc, el vesnec.

Harmad: Igy szol sent Pal. 2. Thess. 3. Senki félè ba-
rattyát a vételbe meg ne czallya, hanem legyen equali-
tas, egy aranyusag, az az, ammine a marha anne legyen
az arra: Senki hituan ros marhat io neu alat, dragan el
ne adgyo: Hazug saggal, esküessel marhaiat ne arullya,
ne esküggyec marhaia mellet: Se ne lopion, az az, Acki
penzèt költsen fel véss, el ne lopia, meg adgya, el ne ra-
gadgya, hamissan ne arullyon két lastromot ne tartson,
vrát meg ne lopia, igaz samot adgyon, igaz lastromot
tartson, se többet, se keuesbet ne irion fel, mint a gonos
lopo szolgac nekic, Psal. 37. Matth. 7. 26. Iudas Christus sa-
fara, lopo vala, hamis samot ad vala, Matth. 18. Az Vr
meg fogatásolgaiat acki eltekozla vra iosagát, samot,
nem ada.

Negyed. Az igaz harminzadot meg adgya, a feie-
delem

delem iſuèdelmèt el ne lopia , el ſe tagaggya, Róm. 13.
Ackinec adoual adór , ackinec harmintzaddal, harmin-
czadot adgyatoc: Ackic az harmintzadot hamiffan vé-
ſic, meg vèri az Iſten mint lopokat, toluaiokat. Harmin-
czadnac azért mondgya , hog harmintz forint árrá mar-
hatol vég egy forintot, egy forint árrából három penzt:
Maſt az harmintz ötödre, tizedre ſállott , láſd: 1 Samul. 8.
Eſai. 5. 30. 31. 33. Es ſoc helyen mint fènyègeti Iſten az tol-
uaiokat: Valakic törüéytelenül a népet rontyác , meg
bünteti az Iſten: Az Iſten a természetis határt czenált az
fèiedelmeknec mit kellyen mielnijöc, miuél tartozic ne-
kic a köſſég, Ezech. 45. Rom. 13. Matt. 22. Meg adgyatoc
acki a Czabare Czabárnac , acki Iſtené Iſtennec: Maſt
az iſtenétis hitlen fèiedelmec magoknac koporittyác: a
kit penig kereſtyen fèiedelmec , czac azzal élègednec, a
ki öket Iſten ſerint illèti.

De ſoc penze vagion , io loua vagion imez pòrnac,
imez dèli áros embernec, meg ſitta kyrált, poteſt dare, el
kel penze fiába vònni: Daud ily törüént tòn , hogy acki
a ſegény embertől az egy barked el vòttè , meg kel értè
halni, 2 Sam. 12. Iſten meg öle el vèſtè Achabot, Iezabelt,
a Nàbot ſöldöie el vételeiért, hogy penzen nem adà ky-
ralynac, s-az vtán èrdüel el véuéc , meg hamis tanukat
állata reià, fortéllyal meg öletèc, 3 Reg. 21. 21. 22. 23.

Maſt: penzt, marhát, ſöldöt, es minden félè örökſéget
toluaiul el véſic , él az Vr, hogy méltoc halalra az Iſten
igaz itelètè ſerint. Fortélt fog az ſegény pòrhoz: maga
igy

4
igy ísol az Vr ſent Iános által, Luca. 3. Ti vrac vitezec,
ſenkit hamis fortellyal oc nekül meg ne bünteffetec,
Senkitől ſemmit erőuel el ne vegyetec, ne prédallyatoc,
hanem soldotockal, az ti iűuedelmeteckel meg elégég-
gyetec, Mert iay acki prédálſz, dulſz, iſmeg meg prédal-
tatol, es meg dulatol, Eſa. 30. 33. Pſa. 15. 34. Az ſegeneknec,
áruaknac otalmilegyetec, itelétöt, igaffagot czelekög-
gyetec ti vrac, Pſal. 28. 101. Senkit hamis ſantörüenytelen
ne banczatoc, Deut. 12. Thre. 3. Kerkedic Samuel, hog egy
penz érő marhár ſenkitől hamis ſan el nem vört, 1 Sam. 8.
laſſatoc, Apoc. 6. 13. 17. 18. mit ísol Iſten, mint fenyegėti az
Babilloniai j kuruaual paráznalkodo, hitlen, báluanyozo,
dulo, égétő kobarlo fèiedelmeket: Azert acki è regula
ſerint kereskődic io: Tiltya, ſidalmazza az irás az hitlen,
czalárd, baluániozo, fősüen, telhetetlè kalmarokat, kikbe
à mag meg ful, à pénz Iſtenőc, álnokül gyűtic à gazdag-
ſagot: A pénzért, gazdagſagért iſtent meg tagaggyac,
ſemmit ezőkbe, tanitokra, köny nyomtatáſra, ſegyenek-
rè nem költ. Tij nektec azert ayanlom es dedicalom ez
kis könyuet: hogy tanullyatoc, es tetoua iáruán tuggya-
toc az èretnekec ſáiát be dugni, kic az ſent haromſagot,
à Chriſtus ſuij valosagos lehoua Iſtenſegét, az S. Lélec
ſemelyét, Iſtenſegét lehouaſagát èretnekül tagaggyac:
Iſten Sabelliuſt, Arriuſt, Ebiont, Seruétuſt maſt Geneua-
ban, Anno. 1553. Valentinus Gentiliſt Bernaba, Anno
1567. El rontatta, ſernyű halállal el veſtöttè. Ezők etis el
veſti: Mert Iſten, ti iſtőſſegét máſnac nem adgya, Eſa. 42.
Ezöket

Ezöket noha az Isten szaua gyözi meg először, de az önnen
irasoc, végèzesec kit, ki nyomtattac, à Vasarhelij végè-
zés, az Katekismus: Kit Anno D. 1566. Tauayl nyom-
tattac, kiben az egy Istér, az Atyanac Fiunac: Szent Lé-
lek nec vallyác: Vallyác az szent haromsagot: Vallyác,
hogy az Christus állat szerint istentől öröcké született:
Isten Fia, attyahoz egyenlő: Az szent Lélec bizony Isten,
állattya valosaga vagiő, az Attyahoz es Fiuhoz egyen-
lő: Noha mašt immár tagaggyác: Ebből is èretneksegec,
(hogy nádac, vázac, földenyen épültec, üstökös czillagoc;
Apoc. 8.9.) meg tettze, nints igaz fundamentomoc.

Annakokaért hogy inkább azok között is meg mutat-
tasséc, es meg tesséc, az ő èretneksegec, ackic Magyar
nyeluet nem értic, Deakoliski attam, es meg nyomtat-
tattam: azért ezt szerseggel oluassatoc, es igyekèzzetec
meg tanulny, hogy melleb ne mennyen Sátán èretnek-
segè, mint egy fènè, ammint szent Pal szol. Valetè. De-
breczembe, 16. Iulij: Anno. D. 1567.

Ihász Peter à ti Kegyel: attya fia, de Horhi,

Debreczembe lelki Pastor.

AS EGY ISTENRŐL

VAllyuc es hiszűc à Credo es az ſent iras ſerint,
 hogy az Iſten acki Gőrögűl Theos, deakul Deus,
 Sidoul penig tulaydon ſaiát valofagos allattyá valo ne-
 uè, ammint ő maga az Iſtē magát neuēzi Ehie, Iah, Ieho-
 ua: az az, mint S. Ianos Apoc. 1. magyarazza: A vagyoc,
 en Iſtē acki moſtis vagyoc, acki ez élőtiſ voltam, acki ez
 vtāis leſec, ennen magāba vag iō létē, valofagō, életem
 őröktűl fogua es kezdet nekűl, acki mindēt teremtőttem,
 alator, élētőt, lételt, mozgáſt, érēt, czelekőderőt, valo hatal
 mat en adtam à terētőt allatoknac, Gen. 1. 2. Act. 17. Eſa.
 43. 44. 45. Pſal. 102. 104. Ez Iehouát, az az, magában léuő
 véghetetlen őröcke lelki es három külőmb tulaydonſa-
 gu iſtent egnec mondgya: Elő oka: mert irua vag ion:
 Iſrael à Iehoua ammi ſent haromság iſtenűnc egy Ieho-
 ua. Laſſatoc hogy en nalamnál, es en kűűlem tőb, es
 más idegen Iſten nints. Nekűnc czac egy iſtenűnc va-
 gion, egy közbe iaronc, Gala. 3. Más oka. Mert à Cre-
 dois így tanit Hiſec egy iſtēben. Harmad, Mert à min-
 den ioknac oka es kur ſeie, az iduőſſég oka, à tiztélendő
 Iehoua czac egy, czac ő magát tiztelteti, es meg tīt à te-
 remtőt allatoc, baluanioc imadaſatol, hog ſenki ezekbe
 ne bizzec, s-ne imadgya: Iduőſſeget, életet, ſemmi ſűk-
 ſeget ezekre ne tamalſſa, hanem czac az egy Iehouara.

AAS Szent Haromságról.
 Szent irás, a Credo, es à kőrdőſtſég ez egy Iehouát
 A neuēzi

neuezi Sidoul Elohijmnac, az az, mint S. Ianos magya-
razza, 1 Ioan. 5. Christus Ioan. 8. 14. 16. Harom bizonylag
teud: Szuldo Attya, szuletott solo fiu, szarmazot foglaló
szent lélec, így sol a Sidoban mindenütt az szent harm-
sagot, es az egyseget meg mutattya vayomer lehova
Elohijm Naasseh, az az, Mōda az egy lehova haromsag.
Czenallyunc embert: Itt eggyetis mond ez szoual: Mon-
da a lehova: Harmat, mikor így sol, mi Elohijm, az az,
haromsag, czenallyunc embert. Ez egy lehouat az iras
harom dologban mondgya szent haromsagnac, es kü-
lombözd magaban leud valosagnac, auagy semelyek-
nec: Elsöben a magokba leud estulaydonlaggal es neucl
meg valasztatott Atyasagba, Fiusagba, Szarmazo szent
léleklsegbe. Czac az első bizonság teud semelnec, vagy
hypostasiznac, az az, magaba leuunec Attya neucl: Czac
ez első semel szuli a fiat, soha ez sem hypostasizsal, auagy
magaba leudseggel, vagy semellyel fiu nem lehet sem
szent lélec: Christus mondgya: Mint az Atyanac onnen
magaba vagio életé, az az, létélé, es valosaga, vg ez atta
a fiunac, hogy szinte vgy legien o magaba a fiunac életé,
létélé, es semelye mint az Attyanac, Ioan. 5. A Fiu sem
lehet soha szuldo Attya, hanem más es külömb az Attya-
tol, az szent lélektölis, Ioan. 15. En Christus más vigasza-
lor (acki a szent lélec) küldöc nektec.

Masikba külemböznec az tiztbé, acki illic a tulaydon-
sagu semelyekhez: Czac az Atya az lehova acki fiat el
küldi a testbe, fiába meg halgat: Az iras mondgya: Vgy
szerege

6
szeretę Istenę világot, hog' fiát adá érdtę: Ismęg, az Arya
tulaydon saiat fiát, egyetlen egy szűlöttét boczatá ę vi-
lagra: Az en Aryám, az lehoua, engem fiat lehouát kül-
dőt az égből ti hozzátoc, Sach.2.3. Ioan.5.6.7.8.10.14.15.16.
Más az Arya, acki küld, más a Fiu ackit a testben küld:
Nem az testőt küldi az égből, hanem a Logost, az ő egy
Fiát, acki lehoua, azt küldi a testbe, Roma.8. Az Arya
saiat Fiát boczatá a testben, Ioan.1. Phil.2. 1 Tim.3. A szo-
lo Isten egyetlen egy Fia a testőt, a szolgálj abrazatot a
véué fel, acki valóságos vala az isteni méltóságban,
Atryahoz egyenlő. A test nem volt őrdőcké, az Atryahoz
sem egyenlő, az testbe sem iőt, testet sem vőtt fel, hanem
az testőt vőtté fel a lehoua, a Logos, az az, mint szent
Pal magyarazza, Ebr.1. Col.1.2. Eph.1.4. 1 Tim.3. Az Isten
Fia, kiben szolt nekűnc az Isten, ę meg ielönti: Hát Chri-
stus Istenegę szerint, az Arya tulaydon saiat lehoua,
magahoz egyenlő Fia: Mint az test állat, a Logos lelki
állat, a Fiu acki a testet fel vőtte, Roma.1.8. Phil.2. Czac
a Fiu vési fel az testet, czac ő egyedűl a közbe iaro az
testbe, nem az Arya, sem az szent Lélec, Ioan.1.5.6.8.10.
Matth.3.17. Gala.3. 1 Timth.2. Egy az Isten, egy az közbe
iarois a Iesus Christus, Ha czac egy személy volna, az
Arya: Azon Arya volna Fiu, Logos, abrazattya Isten-
nec, czac ő közbe iaro. De soha őtet sem Fiunac, sem
szent Léleknec nem mondgya, Hát lehetetlen, hogy
czac az Arya személye legyen, hanem az Fiu ę szent Lé-
leknec kellenni.

A ij

Czac

Czac az ſzent lélec à foglaló zálag az hiuekbe, Chriſtus belső ſafara, ki az Chriſtuséből véſen, es azt oſtya mertęc ſerint az hiueknec.

Harmadba ebbe külembec: Mert három abrazatba, három külembőző, látharo, tapafthalhato állatba ielétőtte meg magát: Harom férfi es Angyal képben Abraham-nac, Gen. 18. 19. Az Atya kiált az égből à ſzózatba: Ihon az en fiam: Czac à ſzent lélec Galáb képében, czac az fiu à férfi abrazatba, Matt. 3. Luc. 3. Ioan. 1.

Itt állatban ielőnic, es külembőző formaba, vgian er-zés ſerint: Hát mind à harő lelki állat, állattyoc vag ion, es külemb. Mint bolond acki à har mat egy nec mongya: Az ſzózatot, Galambot, à férfit abba egy nec mongya ak-kiben külembőznec, így oktalan barmoc azoc ackic ez hármat az Atyát, az Fiat, az ſzent lelket abba egy nec mongya ackiben külembőznec.

Mibe egy nec? Iſmég az irás ez hármat az Atyát, Fiat, ſzent lelket egy nec, egyenlő nec ez haromba mond-gya: Első természetec, Iſten ſeg ec, es lehouafag oc, hatal-moc,, akarattyoc iofág oc egy, Ioan. 5. 8. 10. 1 Ioan. 5. En es az en Atyám egyyec vag ionc. Harman vānac az égbe à bizoſnág teuőc, tudni illic, az Atya, à Fiu, es az ſzent lé-lec: Harmac, dē ez harom egyyec. Maſikba egyyec egy aranyu, élőuē valo, mindennec meg laraſaban, egyyec à végēzésben, egyyec à teremtésben, egyyec az iduőzitéf-benis: Az az, mint egy à természetec es egyenlő czelekő-detőc: S-miként az egy Iſten ſeg, az egy természet nem egye-

4.
egyenetlen, nem valható, soha az Atya nem lehet a Fiu
nelkül, sem az Fiu az Attya nélkül, Esai. 43. 44. 45. En kü-
üőlem, nalamnekül Isten nem lehet más, az az, En a Fiu-
nekül Isten nem lehetec, sem az Fiu en nalamnekül nem
Isten: Mert az egy Iehoua, az egy Isten ez három S. Pal
mondgya 1 Cor. in. 8. Az Atya, a Fiu, a S. Lélec: Igy soha
czelekődőkis külön nem lehet, az az: Semmit az Atya
soha nem czelekődött a Fiu nélkül, a Fiu sem az Attya
nelkül, Psal. 33. Ioan. 1. 5. 8. 10. Col. 1. 2. 1 Cor. 1. Mindenec az
vr igeie, a Fiu által lettec, è nélkül semmi nem lött, a Fiu
semmit magatol nem miel, hanem az attyaua: Valamit
az Attya miel azont egyenlő keppen az Fiu is czeleködi,
Ioan. 5. Az en Atyam en bennem marad, es en bennem,
s-en általam miel mindent: Mert en vagyoc az atyam
èrèie, hatalma, bölcseségè, abrazatya, igeie, féniè, semmit
az Atya nem mielhet az ő hatalma, féniè es bölcsességè
nekül: De az Isten tellyességè az ő hatalma, bölcsességè,
mindenrè való élegségè. En bennem Isten Christusban
lakic állat szerint, Col. 1. 2. Harmadba egyyec az egy ara-
nyu tiszteletbe, Ioan. 5. Ammint tisztelec az atyat a va-
lasztásért, teremtesért, iduőzítésért, vgy tisztelec a Fiu is,
az S. lelkoris, mert a Fiu es az szent lélek is egy imadando
Iehoua Isté, valást teremt meg terít, meg vijét, bünt bo-
czát az szent lélec, minden iot szöröz a hiuekbe, Ioa. 4. 7. 15.
1 Cor. 2. 3. 12 Ephe. 1. 3. 4. 2 Cor. 1. 2. 5.

Hissunc az szent lélekbèis mint az Atyaba, az szent lé-
lec nèuebeis keresztelekötunc meg, Valaki egy Iehoua

az atyáual, valaki eggyűt iduőzt, fel tamaszt: Valakibe
hisűnc, valaki neuébe meg keresztekűdűnc, imadando
az, Rom. 3. 4. Ephe. 1. 3. Col. 1. 2. De az sűt lélec lehoua, vija
sűl, benne bizunc, es hisűnc, hát mint az Atya imadādo,
mert egy az atyáual, 1 Ioan. 5.

AS FIV ISTENSEGERŐL IEHO-

vasagarol es Fiusagarol.

CHristus egyenű istēnec es lehouanac à Sidoc ellen
az atyához, imē harommal bizonittya, Ioa. 5. Elsű,
ha az, az Isten acki lehoua, vagyoc, lah, az az, acki volt
vagian, lesűen, élete, volta létele vagion ű magaba állat
sűrint, azt mondom hog enis lehoua vagioc, atyamhoz
egyenű: tulaydon attyanac méltān mondom az istent,
mert mint az Atya magába él, ű magába vagion hypo-
stasissā, állattya, valosaga, sűmelye, es tulaydűsaga, nem
kezdetűtt, teremtetűtt állat, nem változo, nem másban
valo qualitas, az az, èű, es valami változo mineműség:
mondom hogy az Atya őűcke valo sűlűseuel ezt attā
nekem ű Fianac, hog olyan élűtem vagion, volt őűcké,
teremtűs élűt, olyan lah, lehoua vűltam en magamban
az atyanāl, Atyām élűt, atyámmaleggyűt valosagos hy-
parchon, az az, subsistens, állat sűrint vűltam istensegem
sűrint az Isten abrazattya, Phil. 2. Sűt azt mondom, hog
sem en élűttem, elsűb nalamnál az Atya nem volt, en kű-
űűlem, en nalamnekűl soha az Atya Isten sem leherett,
Atya sem leherett, Esai. 45. S. Pal Christusa magyarázza
Rom 14. 15. 2 Cor. 5. Phil. 2.

Igy

8
Igy bolà Iehoua Christus, Esa. cap. 45. Sidoul ani Ie-
houa ve en ôd, Sulati en Elohim, az az: En vagyoc az
Iehoua, es tób en nalánál, es en kúuólem vgian nints más
Isten, Nintsen sient haromlág: En vagyoc à Iehoua, ki az
èget földet teremtdött, más es tób iduóztó Iehoua es sient
haromlág en kúuólem nintsen, Nekem hayol meg min-
den têrd, nekem tészec vallást, az az, engem imadnac,
tisztel nec, es hálát adnac minden hiuec. Hát ha en kúuó-
lem, en nalamnekül, en èlörttem soha sem volt, vtannam
sem lešen más Iehoua, Esa. 43. Mondom hog az Atya so-
ha nalánekül sem Iehoua sem Isten nem volt, hanem en
velem eggyút: En ô èlörttè ô nala voltam teremtés èlört,
ôrôktól fogua fogadot, birt es sült engem, Prouerbio. 8.
Ioan. 1. Masikkal mődom hogy nalam èlób nem volt, en
nalánekül sem volt soha semmit sem à teremtés èlört nem
végezet, sem à teremtésbe nem czelekődött, hanem te-
remtés èlörtis en bennem végezet mindent, Ephesio. 1. 3.
Roma. 15. Coloss. 1. 2. Ebræ. 1. Prouer. 8. Esai. 45. Ezert
mondom ezt: Mert az Atya mindent mielhet az ô hatal-
mából bölczefegéből, az ô sáua es feniè èreiè áltál: De en
Christus istensegem szerint vagyoc Fia, hatalma böl-
czefegè, ki metset állát szerint valo abrazattya az en A-
tyám hypostafissanac, az az, magába állófaganac es ál-
lattyánac, Ebræ. 1. En vagyoc fénye, igeiè, èreiè, Ioan.
1. 5. 6. 8. 10. Apoca. 1. 19. Azt mondom azért hogy soha
semmit nalamnekül nem mielt, hanem en bennem ma-
raduán miel mindent, sient lanosnál. 14. 15. 16. rešeben.
S-mint

S-mint az nap a sénye nekül: Az érős, bölcz, semmit nem
mihet érëie es bölczesegè nekül, Így az Atyais semmit
nem mielt, sem miel nalamnekül, Ioan. 1. 5. 6. Col. 1. 2. Ebr. 1.

Harmad Egyenlő vagyoc az Istenhöz, es fiaiát atyám
az Isten, ezért, Mert valakit imadnac tisztelnec, valaki-
ben biznac, hisznec, a választásért iduözitesért, valosa-
gos állat szerit való lah es Iehoua az: De engem Fiar vg
tisztolnec, vgy imadnac, vgy hisznec en bennem mint az
Atyaba, vgy iduözítec mint az Atya. Sőt nints több, más
iduözítő nálánál, több neü, több érdé lints az en érdemem-
nél ackiert a bűn meg boczattasséc, Hát en vagyoc v-
gian amaz Iehoua, egy Isten, acki azt mongya: Czac atte
Iehouadat vradat, istenedet imagyad.

A FIVSAGROL.

Christus ember fia, embersegè szerint, mint az irás
Abraham, David maguanac Maria fiamac mon-
gya, mert teremtetött testè, es lelke vagiõ Christusnac,
ackit bűnnekül vët fel a süztöl, Matth. 1. 15. 24. Luc. 1. 2. 21.
Ioan. 1. 5. Roma. 1. 8. Ebr. 3. 4. 5. 7. Hasonlo mi hozzánk, mi
atyankfia a Christus.

Istennec fia, Monogenes, az az, egyetlen egy tulay-
don természet szerint fia attyanac az ő istensegè szerint:
Első oka: Mert az az Isten ammi igaz istenünc, acki az Ie-
sus Christusnac attya, Rom. 8. 1. Cor. 1. 8. Ephe. 1. 4. Col. 1.

De az Isten a Iehoua acki Atya, öröktől fogva volt,
nem volt első Isten mint Atya: Öröcké volt Iehoua,
öröcke

egyenlő istennec. Első: mert az irás az Szent lelkőt Iehouanac Seregőc vranac mongya, Esa. 6. Acto. 28. Mint Szent Pal bizonittya, mongya istennec vgy mint az Atyát. Mafic oka: mert az Szent lélec valást, teremtt, az teremttőtteket tartya, senki őtet sem tanatfal, sem érduei a teremtésbe nem segitőtté, Gen. 1. Esa. 40. 41. 42. Roma 11. Psal. 104. Sap. 1. 2. Bűnt botyát, vija szűl, meg világosit. Isté pedig az, acki ézőket mieli: Minden iot szöröz a hiuekbe, 1 Cor. 3. 12. Ioan. 15. 16. Harmad: Hiszunc az Szent lélekbe, az az, vallyuc hogy igaz állat szerint valo Isten, teremő, iduőzítő, ezért hálát adunc neki, es imaggyuc, Rom. 3. 9. 11. Ephe. 1. 3. Col. 1. Mert az iduőzésért világosításért, igazításért, hálá adassal, imadassal tartozunc az istennec. Atkozot hát acki az Szent lelkőt isténec nem mőgya, es nem imaggya mint az Atyát. Negyed: Mert az Szent lélec neuében is meg keresztekettűnc: Czac az eg Iehoua egy iduőzítő Isten neuében, Matt. 28. Mar. 16. 1 Cor. 1. 3. Nem Pal neuében, sem Apollo neuébe nem keresztekettűnc meg, hanem a Christus neuében. Há pedig azt mőgyác a Seruetus éretneki: a Szent lélec czac aiandec, Christus-tól vélsen, soha sem imattác: Erré így boloc.

Első: A lélec neha iégzi az egy istenség természetit, Ioan. 4. az isten lélec.

Masodszor: Vétetic a Christus istensegeiért, Mat. 26. Ebræ. 9. Meg áldozá magát az őrdöcké valo lélec által: Kéz a lélec, az test erőlen.

Harmadszor: vétetic a Christus érdemeiért, igazsá-

B ij

gaért,

gaért, es minden aiandekiért, Ioan. 1. Lucæ. 3. A Mészias
szenbe lélekbe fereszt, 2 Cor. 3. Az Vr Lélec, Rom. 8. az e-
lesztő lélec törvénye, meg szabadíta engem.

Negyedő: Az ember vy részeit, az belső es vy
emberert, az vy szűűért eslélekért: vy szűűet lelket adoc,
Eze. 11. 36. Psal. 5. Vy szűűet, igyenes lelket vyert en ben-
nem, az az, régy vya, Rom. 7. 8. Gal. 2. 5. Ha lelekbe élűnc,
lélekbe iáryiunc: Ebbe ez vy részbe lakic az Atya Fyű a
szent Lélec: Ebből ez vy részből ki nem megy en soha az
Isten magua, kegyelmè, Christus érdemè, az szent Lélec.
Meg ackoris mikor à hiuec èrdetlenségből esnec, Esa. 59.
Soha az en lelkem el nem vésem te tőled, Psal. 51. A te
szent lelked ne ved eltőlem, Gala. 5. Erről ez vy lélekről
szol: à Lélec tufakodic: à test, az az, az ő rész ellen, az ő test,
az vy rész ellen, lásd Rom. 7. 8.

Ötödő: az ember okos lelkeiért: Hát három lélec à
keresstyenbe: Eggyc Isten lelke, más az vy lélec, harmad
az okos lélec, 1 Thess. 5. Roma. 5. 8. Az Isten tellyességgel
meg szentöllyen titóket: Hogy à ti egész mennyeyj lelke-
tőc az vy ember az vy rész: az okos lélek is à testis, kiket az
Vr maganac szentelt templomul, 1 Cor. 3. 6. 2 Cor. 6. Feg-
hetetlenül legyenec az itelet napian: Isten az szent Lélec,
acki meg szentel, minden ior szerez mi bennűnc 1 Cor. 6.
2 Cor. 1. 5. Ioan. 14. 15. Rom. 8. Ephe. 1. 4. 5.

Hatodő: Az angyalokért, Psal. 94. Ebr. 1.

Heredő: Szelért: Nyoczadő az tanitokért, à tani-
tóc tudományaért, 1 Cor. 12. 1 Ioan. 4. meg proballyatoc
à lelkeket.

Kilen-

Kilentzedő es vtolő az ſent lélekért, acki lah, Iehoua, valofagos Iſten, es az irás ſent lelket meg valaſtya az aiandektol, Eſai. 11. 61. Ioan. 14. Az ſent lélec az enijmből véſen es ad nektec: El véſitec à reiatoc iűuő S. lélec aiandekát: a pogánokra is ki ontatec az Iſtē kegyelmē, Rom. 5. 8. Az Iſtē lelke tanēt, hordoz, kiáltat, es legēt, Az ſent Lélec azon egy Vr, azon egy Iſten, ki minden io aiandekor czelekődic mindenben, Ephe. 5. 6. Gala. 5. 6. az ſent Lélec gyűmőlczē, hit ſeretet: adatic mindēnec kűlomb kűlomb aiandēc, de azon ſent Lélec által, Hazud à tudatlan Szamár, acki azt mongya az S. Lélec nem Iehoua, nem állat, hanem czac aiandēc, érő: Hogy Iehoua legyen így bizoníttyuc.

1. Acki az Sidokat ki hozta, vèzettē, Iehoua az, Exod. 13. 14. 15. Pſal. 77. 105. 107. De ez à Chriſtus, à ſent lélec hozta ki, Eſai. 63. 1 Cor. 10. Hát Iehoua à Chriſtus az S. Lélec.
2. Ackit Eſaias latot à Seraphin tűzes, gyogeto angeloc imattác Adonaij, Iehoua az, acki azt Monta, Eregy Eſaia, vakitz meg à népet: De ez volt à Chriſtus, Eſai. 6. volt az ſent lélec, Acto. 28. Szent Pal magyaráza ſerint: A Chriſtus az ſent lélec ſaua ez pluraliter: fokafogot: nem egyről többről ſol, Eſa. 6. Ki megyen el nekűnc hogy ſolgallion? Monda Eſaias, Imē én.
3. Acki Balámban à Prophetakba ſolt, iűuēdőt mondot, Iehoua az, Eſa. 40. 43. 44. Hier. 23. De az ſēt Lélec ſolt Balámban à Prophetakban, ő mondot iűuendőt az ſent lélec, Num. 23. 24. 2 Pet. 1. Hát Iehoua à ſent lélec.

4. Acki teremt, élter, raplál, vya sűl, meg terét, vilá-
gosít, minden ionac oka, Iehoua, imadando Isten az, Esai.
40. 41. 44. 45. De az ſent Lélec teremt, tart, mīden iot cze-
nál, vya sűl, 1 Cor. 12. 10a. 3. Tit. 3. Ephe. 5. Fel tamaſt, meg
éleſt, Pſal. 33. 104. Job. 26. Sap. 1. 2. Eccleſi. 1. A Iehoua ſáija
lelkeuel ékeſítettene az égec: Mindent a Iehoua lelke-
keuel teremte, Esai, 40. Ki ſegítötte a Iehoua lelkét az
teremtésbe? Allat az acki Iehoua, teremt, élter: Soha te-
remtött érő, acki nem Iehoua, teremte, fel tamaſo, bűn
boczato, nem lehet, hanem acki állat ſerint Isten, Eſa. 40.
41. 43. 45. 47. 48. En vagyoc, en vagyoc a Iehoua kezdet,
vég, mindent en teremtettem, Pſal. 104. Boczáſd ki lel-
ked ottan teremtetnec.

Valaki egy iſtennél, örőc, az Attyatol ſármazot,
ackibe hiſűnc, acki nēuēbe meg kereſtelkődűnc, acki
templomi vagyunc Isten az ackit bōtű ſerint az irás i-
ſtennec mond: A ſent lelket ſent Peter: Act. 5. Iſtennec
mongya, ſent Pal: Vrnac azon egy iſtennec mongya az
S. lelket, acki minden iot czelekődic az hiuekbe, 1 Cor. 3. 6
Czac iſtenben hiherűnc, nem teremte állatban: Acki
teremt, élter, vya sűl, iduőzít, az ő io teremeneiért kel i-
madni, ſent Pal mongya, Ephe. 1. 3. De az S. Lélec vya te-
remt, iduőzít, világosít, minden iot ſerőz bennűnc mint
Isten, 1 Cor. 12. Hár imagyuc. Ha azt hazuggya Seruetus
Iſtuán: Soha az Atyác nem imattac, egyebet, hanem az
Atyát czac, Errē igy ſoloc: Vgy vagion az ſent harom-
ſagnac ki ielēneſerē, es a tiſteleť, az Iſten czeleködēti ren-
dirē

dire nezuè: Mint az Atya Fia által, à S. Lélec által cze-
leködött mindent fiaért: Ismeg Fiaba fiaért szent lélec
által kel imadni: De à menibe ez három az Atya, Fiu,
S. Lélec egy, egy természetű, egy czeleködetű, válhatat-
lanul együt kel imadni, es tisztelni: Noha az Atyát imat-
tác az Atyác, de à Fiut is imattác à Prophetác az Apo-
stoloc, Esa. 9. 11. 35. 45. Daniel. 9. Psal. 45. 94. 102. En vram,
en istenem, Phil. 1. 2. Hogy mindenec imaggyác az Chri-
stust oly nèuet adott: A fel tamadás vran, à hol à dispen-
satio az S. háromság tiszt meg szűnic, együt imattatic az
Atya, Fiu, S. Lélec, 1 Cor. 15. Masic: Mint az Atya ő ma-
ga à Fiu küüöl, à Fiu es az S. léleknekül nem Isten, Mert
az atya à fiuba, ammi à Fiu az mind az Atyac, Ioa. 14. 15
En küüölé más Istē nints: Acki engemet lát, lattya atya-
mat. Ackinec nē istene à fiu, tagaggya à fiat, annac nints
istene, Ioa. 6. Hát à fiu küüöl az atya ő maga nē Isten, ha-
nē à fiuual, az S. lélecek, mert ez harō egy: ammir à fiurol
mōd, hog Iehoua, teremtd, à S. lélekről azōt mōgyác: Hát
mī Istē nē lehet az Atya ő Fia nélkül, lelke nélkül, mert ez-
zel választot, terētdt, Psal. 33. A Iehoua beszedeuel lenec az
égec, az ő szaua lelkeuel éköfittetenec: Soha Istē, qualitas
accidēs által, oly által, acki nē Iehoua, nē egy istēnel, soha
nē teremtd, sem választ, sem meg nem terit, meg nē iga-
zēt, fel sem tamaszt: Mert acki ezeket mieli imadando: à
terētdt állator tilt hog senki ne imagya. Hát à S. Lélec nē
czac valami èreiè istēnec, de vgīā valóságos Iehoua. Ig
soha az Atya, à Fiu es à S. Léleknekül nem imadrathatic:

Ha

Ha ki az Atyát imaggya: engem is: Ha ki engem imad,
az en Atyamatis: az angyaloc, Eſa. 6. Diczertęc es imad-
tác à Fiat, es az ſent lelket: Abraham imatta az harom
angyalt, acki hozzaia ment egy termefetben, Gene. 18.
Lottis à két angyalt, à Fiat az Szent Lelket imatta, Gen. 19.
Mert ezec nem teremttott angyaloc vóltac hané az ſent
haróſág, mert Iehoua neué: Hazud hát à czáczogo hoiág
Lukacz fia Iſtuán.

Hát mint à tiſt nec es czelekó dernec rendi meg nem
rontya, az egy iſtenſég termefetit, így à tiſt elet nec ren-
di, à Fiu es az ſent Lélec imadaſát el nem rontya: Moſes
imaggya azt à Iehouát acki à tűzes óſlopban à nép előt
iárt, es vèzettè à nepet: De à Chriſtus volt az, 1 Cor. 10. es
az ſent Lélec, Eſai. 63. à ſent lélec à Iehoua lelke vala
Moſesben: Es à Iehoua lelke hozà ki, es vèzettè őtet, à ſent
Lélec Chriſtuſt meg kentè, kültè, Eſai, 11: A Prophetát
Eſaiáſt vgy kültè, mint az Atya, Eſai, 48. A Iehoua es az
ő lelke küldött engem. De czac Iſten, Iehoua, ackinec ál-
lattyà valofagà vagion, à küldheti Chriſtuſt, Sach, 2. 3. 4:
à Iehoua küldött engem, Iehoua Fiát Chriſtuſt ti hozzátoc.
A Prophetakatis czac à Iehoua küldheti, nem ember, az
ſent Lélec küldi, hát Iehoua, Eſai, 46:

AS ALLATROL:

Mongya lelki, véghetetlen, teremttő, végetlen valo-
ſagnac állatnac az Iſtér, vgy, ammint magát, valo-
nac, vagyoknac, lah, az az, állatnac, iſtéſeg nec Imongya:
Vgy

12
Vgy ertyűc az állatot, az egy istenfeget, mint ſent Pal
Phil. 2. à morphit: formam Dei, az az, iſtēnec állat ſerint
valo formaia, iſmeg Ebr. 1. Chriſtus az Atya Iſten hypo-
ſtaſiſtanac, az az, állat ſerit valo ſemelyenec abrazattya.

A S HAROMSÁGROL.

Az haróſagot vgy ertyűc, mint à Sidoba az Elohiymt,
az az, haromság, mint à S. Iános az három bizonság réuót

A S SEMELYRŐL.

Az Szemelt vgy ertyűc, vallyuc mint S. Pal 2 Cor. 2.
azt mongya: En à Chriſtus ſemelyebe meg boczatoc.
Véſűc à ſemelt vgy mint Chriſtus à tulaydonſagot,
es az attyanac ő magába valo lételt, az az, ſemelt erti:
Ammi à ſűlő boczato lehouát, à ſűlet à Fiu lehouatol
meg valaſtya: Atkozottac valakic az ſent háromſagot,
à Chriſtus, az ſent lélec iſtēfeget tagaggyac. Mert nem
igaz Iſten, baluán valakit à Fiu à ſent léleknékűl à Ser-
uetus vargaij imadnac, Eſai. 43. 45. 1 Ioan. 4. 5. Acki à fiat
tagaggya, nints iſtene: En kűűlem, en nalamnekűl nints
iſtenſeg ſem Iſten. Ez à Fiu ſzaua: Hát az Atya nem lehet
Iſten à Fiunekűl, Eſai. 45. Phil. 2.

HONNAN LEGIEN A CHRISTVS

Az iras emberfeget es lelket à Chriſtusnac azt mon-
gya, hogy nem az égből hozta, mint ſoc èrnek őc hazut-
tac, hanem à Mariától formaltà à ſent lélec, à ſent haró-

sag èreieuel: Testet à Maria hufabol, testeből, Ebr. 2. Lelket azon Maria lelkéből, es az egész emberseget acki formáltatott szent lélektől vettè fel az Isten Christus. Christus lelket atyanac, paradiczomba aianlotta, testet à koporsoba törtèc, Psa. 16. Matth. 27. Luc. 23. 1 Pet. 3. Testbe meg holt, lelke ment azokhoz, ackic à földszbe vóltac, Act. 2. 3. 13. Így szól S. Peter S. Pal. Christusteste meg në rossat à koporsoba. A lelke në maradt à pokolba, Psa. 16.

Fiusaga es lehouasaga vagion az ő lehoua Isten atyától, Ioa. 1. 5. 7. 8. 10. En az en atyamtól vagyoc, attól időtem ki, es ez világra időtem, Ioan. 15. 16. Hamissan mongyác hát ackic ezt mongyác: Fiusaga az atyától, de istenségè ő magától vagion à Christusnac: Ez ockal mongyuc: Mert hatóság nem lehet az egy istenségbe: Ha az atyafág az istenség, az atyaba nem egy lehoua, nem egy Isté, hát kettő lészen, így à Fiu is kettő, harmadic embersegè: Ig à szent lélek is kettő lenne.

Masic acki Atya azon à szülő lehoua es Isté. Acki Fiu azon à született és el boczattatott lehoua: acki S. Lélec azon à származott lehoua es Isté, E sai. 43. 44. En küüölè, en nalánèkúl más lehoua nints: Hát à Fiu istenségè në lehet Atya semely szerit valo istenségè küüöl: áldot az Isté acki az Atya: acki ti módotoc ti istentők nec, azó az en atyám: Isten szülè, à lehoua szülè boczará fiát è világra, ezt à Christus ez istent sa iát atyanac mögya, Ioa. 5. 8. Ismeg: S. Ianos, Ioa. 5. Ez haró az Atya à Fiu à S. Lélec eg, az az, eg természetű istéseg: acki Fiu, azót mögya S. Pal. S. Ianos: áldot istennec, öröc élet nec, Roma. 1. 9. Ioa. 1. 5. En vram

es en istenem à Christus: Azert à Christus Ichoua, Isten
à lehoua istentől, Sach. 2. 3. Psal. 2. 110.

Harmad: Christus világossága, féniè, bölcsességè, ha-
talma, báua, Fia attyanac, De à Fiu nē lehet magától: à
fénesség tündöklés czac à fénességtől lehet, Ioa. 1. 8. 9. Sap.
7. 8. Col. 1. A bölcsesség, hatalom acki fogátatot, attol le-
het acki szültè, nem lehet magától: az abrazat, à peczetre
metzset czimer nem lehet magától, hanē ackinec czime-
re, ackire metzsettec, Ebræ. 1. A kép, forma acki eld, állat
szerint valo nem lehet magától, hanem attol ackinec ké-
pe, formaia, Christus hát sem isten segebe, sem fiu sagába,
nem lehet magától hanem attyatol.

Negyed: Ioa. 1. 5. 6. 7. 8. az Arya adot à fiunac magaba
valo lételt, az az, állat szerit valo istéfeget: En az en atyá-
mal vagyoc valóságos Isten, Sach. 2. 3. Ioa. 1. Azót mon-
gya istennec ackit egyyetlen eg fianac: Ezzel Christus e-
gyenlő leuén istenhez, mer, saiat Fia attyanac, Ioan. 5. 10.
1 Ioan. 1. 3. 4. 5. Szent Palis Ebr. 1. Ackit Ichouánac, isten-
nec bizonyít ex Psalmo. 2. 45. 102. 2 Sam. 7. Azont mongya
születött Isten fianac, è világ örökösè: Ez Fiu bizony valo-
ságos állat szerint valo Isten, es örök élet. Atkozot hát ac-
ki à fiunac, az szent léleknek isten seget tulaydonít az A-
rya küuöl. Mert à Fiu attyatol születött kezdetnekül: A
szent Lélec az atyatol származot öröktől fogua: Ha az
Arya kut feiè az isten segnec, az Arya magától, à Fiu az
atyatol: Ne bolódoskogyál hog fiu sagát az atyatol, isten-
seget ő magától, mondod Christusnac: az Arya báua ez:

En kúuðlem, en nalamnekúl, en èlòttem, tðb es más Iehoua nints, nem volt, nem lehetis, Esai. 43. 44. 47. 48. Ha èreiè fèniè, abrazattya, bðlczeffegè Atryanac: Nem lehet az Arya fèniè, abrazattya, bðlczeffegè, hatalma, az Arya nekúl: Látode sènt Ianosnál Christus, Ioan. 5. Az Arya attà Fiunac az èlèter: Mind Fiufaga, mind istenfege Christusnac az attyarol.

AS NEGYSEG ELLEN.

Hazudnac à Seruetus vargai hogy az egy istenség-bðl, es az sènt haromság bol négyseg lehesse. Elsð oka ez: mert Deut. 6. Gene. 1. 2. 3. Az egy Iehouát mongya Elo-hijmnac vagy sènt haromságnac: vißsont az Elohijmt egy Iehouanac: Israel az egy Iehoua mi sènt haromságunc, es ammi sènt haromság istenűnc eg Iehoua: azon az egy istenség, azon az sènt haromság: Az egy nap égis, haromis, Egy természet, èreiè, de három tulaydon kùlembsegè, másà kereksegè, másà fèniè, másà világos melegsegè: A peczèt égis, haromis egy az állattya, természet, Harðà kùlembsegè, más ackire meczczie, másà kit reametztertec, más ackit à vijaßra nyomtattac, è peldaual èl sènt Pal, Ebr. 1. Col. 1. 2. sènt Ianos loa. 1. 5. 8. 9. Christus az Arya diczðseges fèniè, tündòklese, à Christus az Arya hypòstafissa, az az, magaba leuð ki metzset abrazattya, karaktere Gðrðgùl, Sidoul chotam, tabaah, Ebræ. 1. Mafic, Esai. 43. 44. 45. 48. Láßsaroc en vagyocà Iehoua, en kúuðlem, en nalamnekúl más Elohijm, az az, sènt harom-

14
romság nints, átkozot hát acki az egy lehoua es istenség
küüöl kérés, vélis haromságot. Azon az egy istenség acki
az szent haromság.

Harmad: szent Iános. 1. Ioan. 5. Eze az Atya, a Fiu, az S.
lélec, hárman vannak, ez harmac az szent haromság, egy
istenfég, egyec, szent Palis, 1 Corin. 8. Nekünc czac egy
istenünc vagiõ: Acki az egy Atya az egy vr Iesus, az egy
vr es Isten szent lélec, 1 Cor. 12.

Negyed: Azon egy lehouát, ackinel más, több sints,
acki czac egyedül egy Isten imadado: Ezt neha atyanac,
neha Fiunac, neha szent léleknec mongya, Ioan. 12. Mint
a Prophetákból meg bizonyítottuc: Hazudnac hát a Ser-
uetus vargajj, hogy czac az Atya, egyedül õ maga vol-
na az egy Isté, az egy lehoua, mert a kettő egy, ez három
egy, az az, czac az atyából, fiuból, a szent lélekből ez ha-
romból lehet egy lehoua, Mint azt módomból nints több az
egy napnál: De nem rekeszem ki a féniet, melegét, mert
ézőknélkül nem nap: Így: nints több Isté, több lehoua az egy
Atyanál, de nem rekeszem ki a Fia, az atya féniet hatal-
mát, nem a szent lelket, mert a Christus mongya, Esa. 45.
Hog a küüölé õ nala nélkül az Atya egy lehoua, egy Isté
nem lehet, hanem az Atya Fiaual egy lehoua.

Ötöd. Mert az atya a fiuba, fiu az atyába: valami az
atyaé, a mind a fiué, es valami a fiué, az mind az atyaé,
Ioan. 8. 10. 15. 16. 17. Hát ha az Atya valóságos Isten, bölcz,
állat, teremte, iduozite, az a Fia nélkül nem lehet: Vala-
mint az Atya lehoua, állat, vgy a Fia is állat, Isten, leho-
ua, ma-

ua, magába léuő: Mert valami az atyanac vagiō à mīd
à fiuē, az atyanac lehouafaga, istēfegē, lételē, lelki állattya
magába öröktől fogva vagiō: Es nints az atyaba quali-
tas, accidēs, az Atya nē változo, állatnekül valo érő, nē az
emberfegrē kepeft állat, nē prędestinatione, nē improprie
Isten, hanē állatos Isten az emberfegnekül: Hát à Christu-
sis olyan lehoua, Isten magába léuő, állat szerint, nē vál-
tozo, nē czac valami állatnekül valo érő, mīt à Sabellius
vargai hazuggyác. Valami áfēniē, azō az atya is, hát ha
az Fiu istenfegē szerint nem lelki lehoua, nem teremő
véghetetlen állat, nem lehoua, nē Isten állat szerint, hanē
czac érő, czac emberfegében Isten, semely es állat, kez-
dete vagion, az atyaba vagion, magaba lételē öröcke
nem volt, hát az atyám sem lehoua, az atyám sem lelki
állat, hanem másba áll, másba éll, teremőtt állat, nints
tulaydon állattya: De eretnekfeg ezt az Atya felől mon-
dani: Eretnekfeg hát ezōt az Fiu felől hazudni, mint az
Seruetus vargai hazuggyác: Czac az, az atyae ammi
à Fiuē: Valamiē téšed à Fiat, olyannà téšed az atyát,
Ioan. 5. 8. 10. 16. 17. Atyafaga, semelye, es semelychez il-
lendő tīšti az atyanac nem à Fiuē: De è kűűől lehoua
istenfegē, állattya, természetī, hatalma, bölczessēgē, örök-
kē valóságà mint à Christusē: A Christusnakis Fiusaga,
es Fiusagához illendő tīšti, emberfegē nem zz atyae, De
istenfegē èreiē az atyae: Nem nagyobb hát az Atya az
fiunál, à Fiu sem kűššeb atyanál istenfegē szerint, Ioan. 5.
Phil. 2. Emberfegében tīštībe kűššeb.

AKÓΣ.

HA KÖZBE TARTOROL.
Istűc es vallyuc à Iesus Christust az ſēt irás ſerint
hogy mind két terméſetibe iduőzít és közbe ia-
ro, es fōkeppen èrő, hatalom, es felső oc es érdem ſerint
isten ſegébe győzedelmes iduőzít, ez okokért.

Első: Az antilitromért, az az, a valtság es ammi iduef-
segünknek egyenlő árta fizetése természetiert: A vált-
ság pedig ezt keuannia, Először, hogy az Isten irgalmas-
sága, es törvény szerint a bűnölő meg old igazsága meg
eggyesülne, Pfal. 85. Az irgalmasság, es a valóságos
igazság ösüet találánac, meg ölelece egy mást, az igazság
es bekefe meg czokoláce egy mást, az az: Isten irgalmas-
sága is az vy frige szerint, Isten igazsága, törvénye is az ő
frige szerint, az Euangeliom sava is, a törvény sava is be-
telec, Rom. 3. 4. 8. 10. 15. Gal. 3. 4. Eph. 1. 2. Mert mint tistek
be igen külemba törvény es az Euāgeliom: a törvény
bűnt feddi, ki kiáltya, saporettya, meg elefeti, végre meg
old a bűnert, s-el kárhoztat: Az Euangeliom pedig a bűnt
el földi meg boczattya, kegyelmet bekefeget hirdet, meg
elefeti: Igy az irgalmasság közt, acki az ő friget czenala
Christuson, Ezech. 11. Hier. 31. Ebr. 8. Acki a Fiát el bocza-
ta, acki köuete az Euāgeliom, kegyelmet, bekefeget igér
bűnölőknek, es öröcké szerint, Esa. 40. 43. 54. Ismeg az igaz-
ság közt acki az ő friget köte Moses által az emberi erőn,
acki a Moset a törvén, a bűn ki kiáltoiát, az halál solgal-
tatoiát, ellenkőzés vala: Végözé, hog öröcké meg elefien
Eph. 1. 3. 2 Timo. 1. 2. Roma. 8. 9. Eletré választa, teremte,
híua: Ismeg Adammal azti el végözé meg az élet elöt.

Ha vétész, engedetlen lesz öröckéhalál: Azert hog' Istē ir-
galmassága es törvény igazsága, à Törvény es Euāgelio
miraytűc meg egyességyenec, à két fríg, az vy es az ó
bétellyec, azert kelleret à Iehoua Christusnac közbe ia-
ronac lenni, Rom.3.5.8.15. A Christus à környűl metelés
à törvény rabia len, az Isten igazsagaiért, Gal.3.4. Be te-
léc penig az igazsag à törvény è kertőuel: Első hog' à bűn
öröc igazsaggal, engedelemmel: Az halál öröc élettel, az
vér ontás, kén halál által, à bűnnel egyyűt à Satan à Po-
kol el romollyanac, Rom.3.4.5.8. A Christus istensegè sē-
rint à menibé Iehoua vgy ammi igazsagunc, véghetet-
len öröcké valo igazság, bizon Isten es öröc élet: az élet,
igazság à fiuba vala öröktűl fogua, Ioa.1.4.5. Ioa.5.6.10.
Embersegè mint véges, így à bölcseségbe, kegyelembe,
ióságbá véges, nőtt, neuekődött, mert itt attác neki,
Luc.2. A Christus istensegè tellyességeből meritöttűnc
kegyelmet kegyelemért, Ioa.1. Meg à test fel vételè előtt,
teremtés előtt lakot à Christusba az Isten tellyessége So-
maticè, az az, valóságos állat sērint. Meg à teremtés előtt
kentè, valasztotta az Atya Fiát az iduőzítés tistitirè, Esa.7.
9.11.35.40.42.45.54.61. Luc.4. Col.1.2. Ephe.1.1. Pet.1. Meg
előtört à barány világ kezdetitől fogua, 2 Tim.1.2.2 Thess.
1.2. E kegyelem bekelesség adatott nekűnc Christusba
öröc időc előtt, az az, teremtés előtt, Ephe.1.3. Tit.1.3. ezert
mongya sēnt Pal: Christus bűnné lőtt, hogy mi igazsa-
goc lennènc ő benne: Atocka lőtt à Christus, hog' mi ál-
dottac lennènc. Rom.3.6.8. Gala.3.4. Hát nem amaz verős
testbe

16
restbe valo halál ön színté, hanem abban ammely isten-
ség, öröcké valo lélec rőtotta el a bűnt igazsággal, az ha-
lált étellel, a Satant igaz hatalommal: A test halála ebbé
ezköz volt czac, Roma. 3. 4. 5. 8. Ebr. 2. 9. En az érőst, (mert
érősb vagyoc nalanál) é világ seiedelmét meg győztem
fogua vittem, a keresztfan meg öltem, Col. 1. 2. Psal. 68.
Masikat ezt keuána a törvény, ezzel telec be, hogy Isten
ammit fogadot, ígért, ammiről iégőt adot az ő törvény-
be azoknac a valoia meg legyen, be tellyec, tekelletes
engedelémel, igazsággal, szeretettel, fizetessel: Semmi egy
ponct, a törvénybe heyaba ne mullyec, de ammit a tör-
vény mondot, mind be tellyec, Matt. 3. 5. 26. Luc. 12. 17. 21.
Szükség be telni azoknac ackic meg vannac irua, Esai.
40. 42. 55. Soha az en beszédem meg nem változic, hanem
be relic, meg ál. Irgalmaffaga penig isténec be relic, ezt
keuannia a törvény a bűnösöktől, hogy a kězès Christus
meg adgya az emberekért azt, ammit Isten nekic adot
vólt, s-el vesztőttéc: Mijt? Az Isten képét, ióságit, en-
gedelmet, szerelmet, igazságot, bölczességet, szentseget,
1 Cor. 1. Ezeket az athattyá meg acki attá, acki által attác,
acki Isten kepe, iósága, hatalma: De Christus Istensegé
szerint Isten kepe, igazsága, bölczessége, istensegé szerint
attá a teremtsbe, azon istensegé Christushnac athattyá
vissza az vij teremtsbe, Coloss. 1. 2. 3. Ephe. 1. 4. 2 Corin. 3.
Masikat ada szép égét, földet, nem romlottakat, adot va-
ia minden állaton valo vraságot: Ezöketis Isten vissza
keuannia: De azöket az meg romlot égét földet, czac az

D

teremt

teremtheti vya acki által teremtetec: De az istenség által teremtetec: Hát czac az istenségé Christusnac epitet, es vijethat meg mindent, mint 1 Cor. 15. 2 Corin. 3. 5. Ephe. 1. Col. 1. 2. Az irás erről disputál, Apoc. 20. 21. 22.

Harmad, a lelkeket a bűnből, az ő halálukból az testeket a porból a közbe iáronac fel kel tanaftani: De a fel tanaftasa a léleknek, az az, válaftasa, meg tereftese, viy tafa, igazitafa, czac az istenség ereietől lehet, Ioa. 5. 6. 10. 17 En tanaftom fel azoc testet, ackic lelket az élő kenyerrel meg életstörtem, Ephe. 2. Coloff. 2. Meg holtatoc vala a bűnbe, de Christus meg életstè: Christus, testet, magát sem tanafthatta fel, hanem az istenség tanafta fel, Ioa. 2. 10. Rom. 6. 8. Col. 2. E testst rontyaroc el, fel tanaftom, 2 Cor. 13. Meg halà a test örötlenségebe, él istenségebe, sient Pal Roma. 1. Christus istenségenec tulaydonitya a fel tanaftást.

Masic oka: Mert az iduőztst, ammi igassagunkat Iehouanac, istennec, seregecvranac mongya az irás, Esa. 9. 11. 35. 54. Hier. 23. Ose. 1. 3. Soph. 3. A Christus istensége az öröcke valo lélec talált váltfagot, ő adot èrst a testnec: Hát a test a vér ontás, halál, czac az Christus istensége ezközi voltac a meg bekéltetésbe, az Isten Christus acki Isten Fia, acki által mīden lōtt, acki abrazattya, Fia, minden èlōt volt, mindenec èlōt sūlētōt, mindēt èltet, ackibe az istenség tellyessége, az engesztelō, a bekéltetè meg minket az test által, a vér halál által, a mōsa el a bűnt: De Christus istensége sient Attya abrazattya, acki volt öröcke, öröcke

14
öröcké sülétöt: Más az istenség, más a test, a vér, a ki által engesztel.

Harmad: Két külemb természetet kel ösüè hozni a közbe iáronac, istent s-embert, Hát két természetűnec kellett lenni: öröcké kellett halni, öröcké kellett élni: A test ő maga öröcké harmad napig nem halhatott volna, öröcké sem élhetett, fel sem emathatott volna, ha az istenség éreiè véle nem volt volna, Rom. 3. 4. Ebr. 9. 10. Szegydnylyeteci Stankarus bolongvajj: Kic mint a disno az moslekba, ottan bele kaptoc minden bolond teüelgesbe. Valaki Christus istésegét tagaggya iduözitőnec lenni, nints ennec iduözitőè: Mert mint a test teremttöt állat, nem imadando az istésegnekül: Így nem iduözitő az istenségnekül: Mint az istenségért az emberiség imadando, Psal. 45. 94 Ebr. 1. az istenségért iduözitő is.

A BŰN OKAIROL.

Christus azt mőgya, hog a Satán az ő hazugságauval minden bűnnec oka, a Satán gilkofis, az az, az halálnakis a Satán oka: S. Pal, egy ember engedetlensége által iüüè be a bűn, a bűnért az halalis, Ro. 5. 6. 7. Azt mőgyuc azert, hog Isten sem elöüè valo látasauval, sem szabadságba valo teremteseuvel, sem ezzel hog az angyalokat az Adamotis el hatra esni, vissza nem vonta, hanè a bűnbe el boczatta, a bűnnec nè oka: aztis mőgyuc, hog sem tanatla bol, sem akarattyabol, sem Isten végèzeseböl es keseritefeseböl, sem az angyal, sem az Adā el nem estec, hanem szabad akarattyoc szerint, Ge. 2. 3. D ij

Oka Istenélővé való latása, hog' tutra ezt, hogy a Satán,
Adám el ésic, nem oka a bűnnec, Esai. 48. Tutram, élővé
láttram, hogy te engedetlen léss, nem engetz, è te idűedő
vétkődhez képest montalac törvény által hagonac, atte
bűnèid veszténec teged, Gen. 3. Ki bűnè Adam hog' me-
zetelen vagy? Bezzeg nem énijm, tied, mert éuel a tiltor
farol. Sem Adam sem az Eua nem kenic bűnőket istenre,
hanem a Satanra, az Euara Adam Eua a keiora, Gen. 3.

Masic oka: Mert természetű ellen istennec a bűn ha-
lál: Mert élet, igazság, szerető az Isten. Hát bűnt nem te-
het: a bűnt gyűlöli, nem akarhattya, Psal. 5. 45. Amos. 8.
Esai. 1. 65. Tren. 3. Gen. 7. 8. 9.

Harmad: Meg tiltá a bűnt Adamtól, meg hagia hog'
meg állion, el ne essék, a paradicsomot őrizze, ne higgye
a Satán szavát, Ha Isten akarta es el végésvé volna hog' el
essék, Soha meg nem tilthatta volna, mert két szavu Isté
né lehet: Hog' egy szavaua tiltja a bűnt, masicakal akaria.

Negyed: Meg bünteti a bűnt halállal: Soha sem A-
damot, sem a Satant, semmi embert Isten a bűnért meg
nem büntethetné, ha ő volna oka a bűnnec, Gene. 18. A-
braham mongya istennec szent Pal, Rom. 3. Hogy bűn-
tethet meg Isten engem, hog' ítélheti meg è világot, ha ő
szerető, es az Isté tisztességeré iauara vagiő az en bűnöm.

Ötöd: Tren. 3. Gene. 18. Nem tud Isten bűnt tenni, a
bűnre sem nézhet: Hát oka a bűnnec vgy né lehet Isten,
mint a fény, nap az hidegnec, es szeretőgnec, az igazság a
bűnnec, 2 Corin. 6.

Ha-

Hatod: Adám szabad akarattyabol ésött, senki sem keiseritötte, mert szabad akaratban teremtetött volt, Psal. 49. Gene. 2. 3. 4. 1. Corin. 15. Ehpe. 4. Az Isten végezése mindent kêszerit: valamit Isté el végez hog meg legyen: vgyan búkfég változás nekül vgyan keiser itésből is meg lenni, Esai. 46. De Adamot nem keiser itette: Hát búkfég el esni nem volt, Isten sem végezte, sem kêszerítette el ésfer, A teremtésről így szól az irás: Az első teremtésből: az első szent maffából Isten az Adamot, Adamban mindent kepere, igazságra, életre teremtet vala, senkit nem halálra, Rom. 3. 5.

A Mafic: Romlot sarbol az el ésfer bűnös emberi nézetből, nekiket Isten mint fazokas, irgalmassága szerint életre formál, teremt, Nekiket igazságha törvénye szerint tisztatalanlag edeninec haggya, rútágokba haggya, keiseríti a bűnért az véssédelemre, Esai. 45. Hier. 18. Sap. 9. 15. Rom. 8. 9. 2. Timo. 2. 1. Pet. 2. 1. lud. 1. Hazud hát acki azt valya, hogy Isten az első teremtésbe, nekiket életre, nekiket bűnre halálra teremtettt. A bűn nem volt az ésfer előtt az emberbe: Hát addig míg az ember névétött Isten né bűn tethet: Nem öli meg a biro addig az embert, míg né vet.

A LELKEK ALAPATTYAROL

az ítélet előtt.

AS hiuec lelkei az oltár alatt, Christus érdemebe az paradicsóba, az örök élet első sengerieiben nyugosnac, de a tekellertes bodogságba meg nintsenec, ez okokért.

Első:

Első a Credo így szól, Hiszem hogy a test fel tamad,
s-az vtan léssen az örök életre való be menés: Christus is
Matt. 24. Luc. 21. Mikor az ember fia el iű az itéletre, ac-
kor lesse az Apolytrofis, az az, attí tellyességgel való meg
váltástoc, szabadulástoc, minden testi gonstól, mint szent
Pál mögya Ro. 8. Gal. 3. Ackor iű el az lsten országá, az az,
Ackor métec be a szinről szinre való bodogságba, Matt.
25. Iertők áldottaim végyetec el az orságot, 1 Cor. 13. 15.

Mást czac részből, rűkör által, hit által élyűc az éle-
töt: ackor a fel tamadáskor az resz szerint valóság, az az, a
tekellatlenség el vész, es szinről szinre láttűc az vrtat, léssen
az lsten bennűc. Másic: Mert Christus lelke volt para-
diczomba a hiuec lelkeiuel, ott predikallot, de nem volt
a Christus teste fel tamadása előtt az örök életbe, Luc. 24.
Szűkség volt először szűedni, az vtan fel tamadni Chri-
stusnac, es vgy be menni az lsten országába: Így szól szent
Pál is Phil. 2. Act. 13. Col. 2. 3. Hog a fel tamadás vtan mēt
az örök életbe, Hát a hiuek is a fel tamadás vtan mennec
oda: Hát a paradiczon czac része, első sengeie az életnek
szent Pál 1 Corin. 13. 15. 2 Cor. 5. szól.

Harmad: Az irás így szól: lsten hit által tart es őriz az
bodogságra: az hitből iűt reméséggel váriuc az életöt, re-
menéggel idűdűltűc, váriuc az nagy lsten Christus el
iűűeset, es az remenéggel várt örök életöt: Ammit it el
hittűc resz szerint, itt nem látűc, a remenég azt vária:
De az hit, reméség, nem lehet az örök életbe: De a lelke
hisznec, reménlènec váriac a fel tamadást, Apo. 6. Ebr. 11.
Hát a Paradiczon czac első senge

Negyed: Ebr. 3. 4. Mint à Salamon templomaba refec mentec, à tornacza kettő, à téploma, à sancta sanctoriom-ba èzec által mentec: Hát mikor à részekből, à tornaczokból által vgy megyünc az őrdc életre, mint Ebr. 3. 4.

Ötöd: Fél ember nec nem adgyác az őrdc életöt, à lelkec czac fél része az embersegnec.

Hatod: Az atyác hittec, hitbe meg holtac, de az igeretöket, az az, az igeretöc be tellyesfedeset az őrdc életöt el nem vöttec, oda be sem mentec, hog nalunc nekül az őrdc bodogság el nevégeztesse, Ebr. 11. Szegyenülyenec hát à lélecevesztő vakoc, kic nē ertic mi legyē az őrdc élet.

AS ANTICHRITVS PAPA SZŐR- zeſiről az oſtyaiarol.

AS Antichriſtusnac, Papanac, hitit, tudmanyat, minden felē ſerzeſet, kárhoztattya az iras, imez okockal, fő keppen à Papa meſe oſtyaiát, oltarát, kepeit, baluanit, meſe ruhait, kámfait, mert vala mi őrdögötől, az őrdög èdenitől, à Papáktol találtatot, az igē küüöl, es az igē ellen: Mind bűn, ſeteteſeg, paraznaſag, dög gane, Iſten penig igallag es világofſag, czac azt ſereti ammi öue, ammi őtőlē iütt, es ſerezteöt, ſoha à bűnnel es ſeteteſeggel öſue nem tēr: Bűnt téſnec lelki paraznàc hát à báluanyozoc, Méſeſec, oſtya papoc, kit a Papa à Satan ſerzeſeuel paraználkodnac, Eſai. 40. 44. 57. Hier. 7. 10. 17. 24. 25.

Maſic okát ezt mögya azvr: Hog nēuē, ſem emlékezteti, ſe kepe formaia, ſem à gonof végē à baluányoknac mi köztünc meg ne marag ion, Oſe. 1. 2. 3. Reliquias Baal,

et nomina Kemurrijm, seu monachorū sacrificulorum
perdam. Et reliquias carnum de medio dentiū tuorum
extraham: El ves'tem à Kemurimoc, baratoc, papoc o-
stiazóc neuét az en hazambol: Mintà büdös hullt à fog
közűl, ki irtom az en hazambol à baluányoc maradekát,
Sach. 9. a. b.

Az ostyába három dolog kiné io: Első à nèuè, Ma-
fic az álrál lató vékon feierfeg es à crucipille, Harmadic:
az imadafa. Hát valakic neuét, az ostya vekonlagát, ke-
pet meg tartyác, à Papa bordellya czegeter tartyác, Pa-
para hunyorgatnac, oda ihagnac vihagnac, mint Esai.
52. Ofc. 1. 2. mongya.

Harmad: Hier. 1. így szól: Az en igémet azért vétör-
tem báiadba, hogy az ördögét, az Antichristusét, gyöke-
restől, ki gyomlald, ki szaggald, el véseld, el rontz, küüöl,
belől, gyökerét, es igyét.

Negyed: Matth. 15. 23 Christus mögya: Valamit Isten
nē plantált, gyökereitől ki kel szaggatni: A misét, ostyát,
à baluányokat Isten tiltya, ördög ganelta.

Ötöd: Egy iaromba, átkozot, acki Christust fogia, à
ki az Christusét, à Satanéual ősuè zauarya, 2 Corin. 6.
Hát ti ostyazóc, oltarosóc, fél papoc átkozottac vattoc,
hogy à Christusét, az ördög szörzefetis meg akariatoc
tartani.

Harod Isten tiltya: Se ne czenáld, se ne imadd à képő-
ket, fuffatoc el à baluányoktól, hanyatoc ki à baluánt ti
közülètec, Gene. 35. Exod. 20. 32. Deut. 4. 5. 6.

Hete-

20

Heredic: Isten rítlya a két felé sántalást, meg büntette
a báluanyozokat. Ilyt mond azoknac ackic az Isten ber-
zesit, az embereiért meg vetic, 4Reg. 17. 23 25. Exod. 32.

Nyolczadic: Mert üres vaasz, csalárdfag az emberi
berzés, hát acki vásszal hazugfaggal él, átkozot, csalárd.
Col. 1. 2.

ENEKLESEKRŐL.

Az Isten lelke az egyházbeli keresztyenec között va-
lo szép enekléseket ez okokkal bizonyítja.

Első: Mert a negyedic parantsolatba az vr azt mon-
gya: meg bentsöld innepet: A keresztyeni eneklesec Isten
tisztelet diczeret es hala adás, hát szükség, es méltó lenni a
keresztyenec között. Szent Daudis vgyan parantsollja:
Minden népec, mindenféle nemzetsegec eneköllyetec az
vrnac, diczerietec az vrat szép eneksockal, Esai. 42. 55.
Hier. 20. Enekellyetec, es diczerietec az vrat.

Másic: Szent Pal Ephe. 5. Col. 3. vgyan parantsollja, hog
hymnosoc, psalmusoc, es lelki enekc által diczerietec az v-
rat. Sőt vgya azt mōgya: En a gyűlésbe eneklec lehellet-
tel, sōual, eneklec vgyan értelémmel hasonra, es epületre,
né vg baaloc mint a Papa Bál papia ij rekattyác a miset.

Harmad: A Christus Prophetac, Patriarchac eneklet
tec, diczertec az vrat, az Salamon téplomaba kantoroc
soksentoroc vóltac, vg diczertec az vrat, Exo. 15. 3 Reg.
8. 10 1Par. 6. Matt. 26. A vaczora vran Christusis eneklőt,
Daud eneklett, sőt a Chore Asaph, ledurun fiaijt sō kan-
torocka törté az Salamon templomaba, 1Par. 6. 2Par. 20.

E

Negyed.

Negyed: Az angyalok is enekelnek, à Christus szőlésén szruendezte, fen szoual eneklette, Luc. 2.

Ötöd: Isténec kedues, sokat épít az eneklés, gyakorra foganatosb à gyöngéc között az eneklés hogy nem mint à tanítás: Mert erre reya mennec es meg hallýác, sokakat Isten az eneklés által terít meg.

Hatod: Isten az embernek ékes szauat nem heyaba teremteté, hanem azért hogy istent diczerie vélé, Psal. 19. 139. 1 Cor. 14. Col. 3. Hát mint à Papa értelem nélkül való bögefet ehegeset tiltya az irás, vgy segyenítri azokat accik tiltyác az szep diczereteket, ackiket Isté szeret, keuan, parantsol, s- isteni diczeret. Hazud ebbeis, hogy az ő törvénybe árnyec volt, szabad volt az eneklés, mast nem: Mert az isteni tisztet mindenűt szükség, Az vy testamentomba eneklé Christus bent Pal: Az vy testamentomba mongya, hogy szübdl szá ionc, nyeluűnc által enekellyűnc epületre, Ephe. 5. Col. 3. De az fél szemel nem talált volt reia à varga Antodus nuso psaltes, az az, az é nec, es diczeret gyűldl ellensegec. Reszegesec előtt kiáltani bayalni hasonlatlanul az vr tiltya: Nem hagyja hogy ott kiáltsonc, à hol fogatlan, Matt. 7. 10. Ebré disznora nem kel az bentseg dolgot véstegetni.

A TANÍTÓC ÖLTŐSETIRÓL.
Az irás mint hogy à Kamurijmoc, az az, vadoc Barátoc ruháját, sem fen vesztő baluányozo ruhat, idegőnt à természetől es hittől, czaloka ruhat ne vifelyenec, Soph. 1. Ezech. 14 4 Reg. 17. Így tiltya hogy királyokhoz, kiral vduaraba lakókhöz deli, gyöngé es frís ru-

in infra

[illegible]

A TEMPLOMROL.

Akeresenyec öbuc gyűléseknek helyet S. irás szabad
 sagába hagyja. Es eg helyhez sem köti, hanē, minden
 E ij helyen fel

fel emelhetic tiszta kézöket, diczerhetic az vrat, es ösüè
gyülhetnec, minden helyen tiszta áldozatot áldoknac en
nekem.

Masic: Christus igébol: Valahol ketten, harman ösüè
gyültöc, enis ott vagyoc, Matt. 18.

Harmad: à Christus Apostoli hol à Salamon tēplo-
maba, hol à Sinagogaba, hol hegyé, hol réten, hol vizen,
hol hazanként gyültéc ösüè, vgy tanítottac, prēdikáltac
Acto. 1. 2. 3. 5. 6. 16. 28. Matt. 8. 9. 15. Ioa. 5. 6. Luc. 6. 7. 8. 14.

A Papa miseiekrè rakott templomokis, harangotis
meg tarthattyác az biuec: Elsö, mert nem imattác à kő
falt, az harangot: Masic oka, Istén sem tiltotta meg à for-
maiát, söt czenáltator ackinec példaiabol czenáltoc à tē-
plomokat: Harmdasör, mert à mise baluán, à templom
harangnekül meg lehetet, de oltya, es oltár kelyh nekül
vgyan nem lehetet: Negyedösör, à Christus à hitlenec
Sinagogaiába templomába be ment, tanétot: Az A-
postolokis à poganoc templomába be mentec, tanétot-
tac, czac az oltárt baluányokat bídalmaztác, nem az tem-
plomot: Ötödic, az irás azt mongya, hogy à Salamon
templomából czac az oltarokat, képöket abusult, rut-
sagot hántac ki, Iosaphát, Ezechias, Iosiás ideiebe, à tem-
plom helyén maratt: Christusis czac à cōplarokat haytá
ki, nem kárhoztatá à templomot, Matt. 21.

A VALASSTASROL.

Erről mind Deakul Magyarul sokat irtunc, mast czac
rövid sommaba így magyarazzuc. Istén ammi ke-

gyelmes atyánc, kegyelmességeből czac ő magál a, az
 őnnen maga szerelmére való tekintetiből, az ő fiaért, ac-
 kiket akart az el őst emberi nemzet sarából, mint fazo-
 kas tiszteleg edeniue formált az ő diczőségé magasztala-
 saért, az örök életre elmert, választot, elis végződött, hogy
 szentül, igazán, hitbe, es szeretetbe éllyenec. Ez életre va-
 lo választásnac indeto oka, az Atya szerelmé: Fizetős es ér-
 demlős oka ackiért az életre választot a Christus érdemé:
 El végződő safarlo, es bennűnc meg szerző oka az szent lé-
 lec: Ezközé az igé es a hit: haszna gyümölkse es iégie a meg-
 terítés, meg igazulás hittel, szeretet, szent élet: az igé hallás
 es annac meg tartása: végé ez, hogy Isten kegyelmé di-
 czértessé, es mi nekűnc örök életűnc legyen.

Az Isten kegyelmé es iduözítő szent io akarattyanc
 első kut feié a választás: Mind az igazulás hittel, meg te-
 rités a választásból iű ki: Czac azoc hihetnec, tērhetnec,
 igazulhatnac, hallyác es tartyác azvr sauat, szentül élne,
 valakiket az életre választot, Rom. 8. 9. 11. Act. 13. 1 Cor. 1. 2.
 Ackiket eldűc elsmért, czac azokat hitta, igazetotta,
 Acto. 13. Hiűenec azoc ackic az életre rendeltettec vala.

E választás czac keűeseké, istennel semelyec, nűeuc,
 hayoc sála futasóc, lépéséc, tetemec mind samán vad-
 nac, Psal. 56. 139. Matth. 10. 16. Luc. 21. Az irás ez okockal
 bizonitrya. Első, sokac a hiuatalosóc: keűesec az vála-
 cottac, Matth. 20. 22. Keűesen mennec bē a soros kapun,
 keűesen hiűnec. Malic: Nem mindenec hiűnec, czac ke-
 uűesec: De az hit a választás gyümölkse: Hát mīt az hit ke-
 uűeseké,

nefeke, a választásis keuefeke. Harmad. Az irás így szól: Máltis czac a maradékok a választás szerint iduözülne: Ha oly foc volna mint a tengör főüeniè, vgyan czac a maradécz iduözül. Negyed: Apocal. Vgyan meg szám- lállyá, esmeri Christus néüdc szerint, sám szerint az ő iu- hajjt. Ha hayoknac sáma vagyon, bizon semelyeknec inkább sáma vagion. Matt. 10. Luc. 12. 21.

Ötöd: Az irás mongya hogy czac az választottac id- uözülhetne, czac az iduözülendőkne a Christus az igè hatalom, élet, igazság, io illat: Az harag edeninec mind a Christus mint az igè, a tántzoc, bolondfagoc, botrányko- zásokra, veszedelmökre vagyon, Roma. 9. 10. 11. Esai. 8. Psal. 109. 1 Pet. 1. 2.

A VESSEDELEMRE

valo kesítésről.

Isten a bűnért azon bűn sarából Adam fiaij között mŕt- fazokas, tisztátalan edenniè formált, kesítőt halálra az bűnért, mint igaz biro, Rom. 9. 11. 2 Tim. 2. 1 Pet. 2. Iude. 1. a De a bűnrè, a vagy büntetèsrè senkit Isten nem válsít, sőt a bűnből igazságra, io czeleködetrè, életre válsította a tisztesség edenit, okaijè meg ütesne: Erdemlő oka az bűn, a Satan es emberec bűnè, Ro. 1. 3. 5. 6. Ephe. 3. 4. Bün- tető es itélő oka a törvény, acki azokat ackiket bűn alá rekeszt, reaioc bizonyítja a bűnt, meg őli őket, Ro. 6. 7. 8. 11. Gala. 3. 4. 1 Tim. 1. légyè gyűmöltsè ez: Hypocritác, érdè- mesec a bűnt élit, soha meg nem térne igazán, soha az bűn rutfagából ki nem mosatnac, moslekos desit, Io. 6. 7. Psal. 108. Rom. 11. Prouatác, mint az disno a sárba, vg he-

